

Верховний
Суд

ОГЛЯД практики Суду справедливості Європейського Союзу

Рішення за листопад – грудень 2024 року

Зміст

I. Свобода пересування: свобода заснування та вільний рух капіталу	3
Рішення Суду справедливості ЄС (Велика Палата) від 19 грудня 2024 року, Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft, C-295/23	3
II. Наближення законодавства	7
1. Авторське право	7
Рішення Суду справедливості ЄС (Перша Палата) від 14 листопада 2024 року, Repobel, C-230/23	7
2. Торговельна марка Європейського Союзу	11
Рішення Загального Суду (Третя Палата) від 13 листопада 2024 року, Administration of the State Border Guard Service of Ukraine v EUIPO (RUSSIAN WARSHIP, GO F**K YOURSELF), T-82/24	11
Рішення Загального Суду (Перша Палата) від 11 грудня 2024 року, Glashutter Uhrenbetrieb v EUIPO (Glashutte ORIGINAL), T-1163/23	14
3. Відповідальність за продукцію	17
Рішення Суду справедливості ЄС (П'ята Палата) від 19 грудня 2024 року, Ford Italia, C-157/23	17
III. Економічна і монетарна політика: відновлення платоспроможності та врегулювання кредитних установ	20
Рішення Суду справедливості ЄС (Четверта Палата) від 12 грудня 2024 року, Getin Holding and Others, C-118/23	20
IV. Спільна зовнішня політика та політика безпеки: обмежувальні заходи	25
Рішення Загального Суду (П'ята Палата) від 18 грудня 2024 року, Mironovich Shor v Council, T-489/23	25
V. Раніше ухвалені судові рішення	29
1. Захист персональних даних	29
Рішення Суду справедливості ЄС (Велика Палата) від 4 жовтня 2024 року, Lindenapotheke, C-21/23	29
Рішення Суду справедливості ЄС (Перша Палата) від 4 жовтня 2024 року, Agentsia po vpisvaniyata, C-200/23	33
2. Свобода пересування: свобода надання послуг	37
Рішення Суду справедливості ЄС (Перша Палата) від 4 жовтня 2024 року, Tecno*37, C-242/23	37

I. Свобода пересування: свобода заснування та вільний рух капіталу

Рішення Суду справедливості ЄС (Велика Палата) від 19 грудня 2024 року, Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft, C-295/23

[Посилання на повний текст рішення](#)

Звернення за попереднім рішенням – Стаття 49 ДФЄС – Свобода заснування – Стаття 63 ДФЄС – Вільний рух капіталу – Встановлення застосовної свободи – Послуги на внутрішньому ринку – Директива 2006/123/ЄС – Стаття 15 – Вимоги, що стосуються володіння акціями компанії – Участь суто фінансових інвесторів в юридичній фірмі – Анулювання реєстрації юридичної фірми в професійному органі через таку участь – Обмеження свободи заснування та вільного руху капіталу – Обґрунтування, що спираються на захист незалежності юристів та осіб, що отримують юридичні послуги – Необхідність – Пропорційність

За результатами розгляду звернення Bayerischer Anwaltsgerichtshof (Вищий суд адвокатів Баварії, Німеччина) за попереднім рішенням Суд справедливості ЄС у складі Великої Палати ухвалив рішення щодо сумісності зі статтею 63 ДФЄС і Директивою 2006/123¹ національного законодавства, яке, під загрозою анулювання реєстрації юридичної фірми в асоціації адвокатів, забороняє передачу акцій цієї фірми суто фінансовому інвестору, який не має наміру здійснювати в цій фірмі професійну діяльність, що підпадає під дію зазначеного законодавства.

Юридичну фірму HR, розташовану в Німеччині, було засновано як товариство з обмеженою відповідальністю, що підпадало під дію Закону про товариства з обмеженою відповідальністю. На початку її директором та єдиним учасником був Даніель Хальмер (Daniel Halmer), практикуючий юрист.

HR, створену на підставі договору в січні 2020 року, було тоді ж зареєстровано в торговому реєстрі, а також в Асоціації адвокатів Мюнхена.

У 2021 році Хальмер передав 51 зі 100 акцій HR компанії SIVE Beratung und Beteiligung GmbH («SIVE»), товариству з обмеженою відповідальністю, діяльність якого регулюється австрійським правом.

Після цього до статуту HR було внесено зміни, що передбачали дозвіл на передачу акцій товариству з обмеженою відповідальністю, незареєстрованому в асоціації адвокатів, та які передбачали збереження управління юридичною фірмою HR лише за адвокатами, зареєстрованими в асоціації адвокатів, щоб гарантувати її незалежність.

¹ Директива Європейського Парламенту і Ради 2006/123/ЄС від 12 грудня 2006 року про послуги на внутрішньому ринку (ОJ 2006 L 376, с. 36).

Внесені зміни до статуту HR і факт передачі її акцій було зафіксовано в комерційному реєстрі. HR повідомила асоціацію адвокатів про внесення змін до свого статуту й про передачу 51 зі 100 її акцій компанії SIVE.

Однак асоціація адвокатів повідомила HR, що передачу акцій компанії SIVE заборонено Bundesrechtsanwaltsordnung (Федеральний кодекс адвокатів) у редакції, що застосовується до подій в основному провадженні, і що реєстрацію HR в асоціації адвокатів буде анульовано, якщо таку передачу не скасують. Незважаючи на це, HR повідомила асоціацію адвокатів, що передача акцій відбудеться. Тому асоціація адвокатів анулювала реєстрацію цієї фірми на тій підставі, що членами юридичної фірми можуть бути лише адвокати та представники професій, перелічених у Федеральному кодексі адвокатів, а також лікарі та фармацевти².

Тоді HR звернулася з позовом до Bayerischer Anwaltsgerichtshof (Вищий суд адвокатів Баварії, Німеччина) на рішення, прийняте асоціацією адвокатів, про анулювання її реєстрації. На обґрунтування свого позову HR стверджує, що Федеральний кодекс адвокатів порушує, *inter alia*, право на вільний рух капіталу, що гарантується статтею 63(1) ДФЄС, а також права, що впливають зі статті 15 Директиви 2006/123. Юридична фірма стверджує, що це рішення також порушує право SIVE на свободу заснування, гарантоване, *inter alia*, статтею 49 ДФЄС.

У цьому контексті запитуючий суд намагається з'ясувати, чи є національне законодавство сумісним зі статтею 49 та статтею 63(1) ДФЄС, а також зі статтею 15(2)(с) та статтею 15(3) Директиви 2006/123.

Суд справедливості ЄС вважає, що так.

Висновки Суду

Насамперед Суд досліджує, враховуючи мету відповідного національного законодавства, а також факти цієї справи, якої з основоположних свобод – свободи заснування чи вільного руху капіталу – стосується спір, що розглядається в основному провадженні.

У зв'язку з цим Суд нагадує, що згідно з усталеною судовою практикою, національне законодавство, яке застосовується лише до тих пакетів акцій, що дозволяють власнику здійснювати певний вплив на рішення компанії та визначати її діяльність, підпадає під сферу дії свободи заснування. З іншого боку, національні положення, що застосовуються до пакетів акцій, придбаних виключно з метою здійснення фінансової інвестиції без будь-якого наміру впливати на управління та контроль над підприємством, повинні розглядатися виключно в контексті вільного руху капіталу.

² Відповідно до пункту 59а (1) і (2) Федерального кодексу адвокатів, адвокати можуть створювати партнерство з членами асоціації адвокатів, агентами з промислової власності, податковими консультантами, податковими представниками, бухгалтерами та сертифікованими аудиторами для спільної професійної діяльності в рамках їхніх відповідних сфер професійної компетенції. Адвокати також можуть здійснювати свою професійну діяльність спільно з представниками адвокатської професії інших Держав, що мають право на створення відповідно до Федерального адвокатського кодексу юридичної фірми за кордоном.

Так, національне законодавство, що не застосовується лише до тих пакетів акцій, які дозволяють власнику мати певний вплив на рішення компанії та визначати її діяльність, але яке застосовується незалежно від розміру пакету акцій, який акціонер має в компанії, може підпадати під сферу дії як свободи заснування, так і вільного руху капіталу.

У зв'язку з цим Суд буде розглядати оскаржуваний захід стосовно лише однієї з цих двох свобод, якщо з обставин спору в основному провадженні стане зрозуміло, що одна з них є цілком вторинною щодо іншої і може розглядатися разом з нею.

Відповідне національне законодавство в основному провадженні має на меті, *inter alia*, запобігти отриманню будь-якої частки в юридичній фірмі, незалежно від її розміру, особами, які не є адвокатами або представниками професії, зазначеної у Федеральному кодексі адвокатів, застосовному в цій справі.

У цьому випадку SIVE придбала 51 % акціонерного капіталу HR. Національні положення, що застосовуються до участі компанії Держави-члена в капіталі компанії, заснованої в іншій Державі-члені, що надає їй можливість впливати на рішення компанії та дозволяє визначати її діяльність, підпадають під матеріальну сферу дії свободи заснування.

Однак Суд підкреслює, що до статуту HR було внесено зміни з метою позбавлення SIVE будь-якого конкретного впливу в такий спосіб, щоб придбання акцій HR могло мати єдину ціль – забезпечити HR капіталом, необхідним для фінансування розвитку інноваційної правової моделі, заснованої на нових технологіях.

Тому справа в основному провадженні стосується як свободи заснування, так і вільного руху капіталу, і жодна з цих свобод не може вважатися другорядною щодо іншої.

Стосовно суті, по-перше, свободи заснування, з Директиви 2006/123 випливає, що якщо обмеження свободи заснування підпадає під матеріальну сферу дії цієї директиви, як це має місце у випадку з юридичними консультаціями, наданими, зокрема, адвокатами, необхідності розглядати її в світлі статті 49 ДФЄС немає.

Отже, Суд розглядає сумісність з Директивою 2006/123 вимог Федерального кодексу адвокатів, що стосуються обмеження кола осіб, які можуть стати членами юридичної фірми, а також вимоги щодо активного співробітництва в рамках фірми; більш конкретно, чи є ці вимоги необхідними.

У зв'язку з цим він дійшов висновку, що метою цих вимог є забезпечення незалежності та доброчесності професії адвоката, а також дотримання принципу прозорості й зобов'язання щодо адвокатської таємниці. Ці цілі беззаперечно пов'язані із захистом осіб, що отримують юридичні послуги, і належним відправленням правосуддя, що є першорядними підставами, які стосуються суспільного інтересу відповідно до Директиви 2006/123 і джерел первинного права.

Стосовно того, чи є пропорційними вимоги, про які йдеться в основному провадженні, Суд зазначає, що ці вимоги видаються належними для забезпечення досягнення мети захисту належного відправлення правосуддя та доброчесності професії адвоката.

Бажання суто фінансового інвестора отримати прибуток від своїх інвестицій може мати вплив на організацію та діяльність юридичної фірми. Поки мета, яку переслідує суто фінансовий інвестор, обмежується прагненням отримати прибуток, адвокати здійснюють свою діяльність не лише з економічною метою, але й зобов'язані дотримуватися правил професійної поведінки. За відсутності гармонізації на рівні ЄС правил професійної поведінки, що застосовуються до професії адвоката, кожна Держава-член ЄС залишається, у принципі, вільною в регулюванні здійснення цієї професії на своїй території. Так, Держава-член має право дотримуватися думки, що існує ризик того, що заходи, передбачені статутом юридичної фірми з метою збереження незалежності та професійної доброчесності адвокатів, що працюють у цій фірмі, на практиці можуть виявитися недостатніми для забезпечення ефективного досягнення цілей захисту належного відправлення правосуддя та доброчесності адвокатської професії в ситуації, коли суто фінансовий інвестор має частку в капіталі цієї компанії.

Стосовно, по-друге, вільного руху капіталу, який гарантується статтею 63 ДФЄС і охоплює як володіння акціями, що дають можливість брати участь в управлінні та контролі над підприємством, так і придбання цінних паперів виключно з наміром здійснити фінансову інвестицію без бажання впливати на управління і здійснювати контроль над підприємством, заборонені заходи включають, *inter alia*, заходи, що можуть перешкоджати нерезидентам здійснювати інвестиції в Державу-члена, зокрема, у її капітал.

Суд встановлює, що національне законодавство, що є предметом розгляду в основному провадженні, має на меті перешкодити особам, які не є адвокатами або представниками професій, зазначених у Федеральному кодексі адвокатів, купувати акції юридичної фірми, унаслідок чого воно позбавляє інвесторів з інших Держав-членів, які не є адвокатами або представниками таких професій, можливості купувати частки в таких фірмах. Відповідно, це національне законодавство позбавляє юридичні фірми доступу до капіталу, який міг би сприяти їхньому створенню або розвитку. Тому це є обмеженням вільного руху капіталу.

Однак, на тих самих підставах, що й у контексті Директиви 2006/123, Суд доходить висновку, що ці обмеження на вільний рух капіталу є виправданими та пропорційними з огляду на першорядні причини, пов'язані з суспільними інтересами.

II. Наближення законодавства

1. Авторське право

Рішення Суду справедливості ЄС (Перша Палата) від 14 листопада 2024 року, Reprobel, C-230/23

[Посилання на повний текст рішення](#)

Звернення за попереднім рішенням – Зближення законодавства – Гармонізація окремих аспектів авторського права та суміжних прав в інформаційному суспільстві – Директива 2001/29/ЄС – Стаття 2 – Право на відтворення – Стаття 5(2)(а) і (б) – Винятки та обмеження – Справедлива компенсація – Пряма дія – Орган, якому Державою доручено стягувати й розподіляти справедливую компенсацію – Особливі повноваження

Розглянувши звернення за попереднім рішенням від ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (Гентський господарський суд, відділення в місті Гент, Бельгія), Суд справедливості ЄС роз'яснив свою практику щодо одного з основоположних питань права ЄС, а саме щодо прямої дії положень директив і можливості посилалися на них у вертикальних відносинах у контексті спору між фізичною особою та Державою-членом.

Сорасо Belgium NV, відкрита публічна компанія з обмеженою відповідальністю, що регулюється бельгійським правом, є дистриб'ютором ІТ-продуктів і пристроїв відтворення, таких як копіювальні апарати та сканери, для підприємств і споживачів. З цієї причини до кінця 2016 року компанія була зобов'язана сплачувати фіксовану винагороду за відтворення творів, захищених авторським правом або суміжними правами («винагорода у вигляді справедливої компенсації»). Ця винагорода мала стягуватися Reprobel CV, організацією колективного управління авторськими правами, якій Бельгією було доручено стягувати й розподіляти винагороду у вигляді справедливої компенсації, що на неї мають право автори та видавці за репрографічну діяльність.

Стверджуючи, що у своєму рішенні у справі Hewlett-Packard Belgium³ Суд справедливості ЄС постановив, що стаття 5(2)(а) і (b) Директиви 2001/29⁴ виключає «фіксовану» складову з системи винагороди, встановленої бельгійським законодавством про винагороду у вигляді справедливої компенсації, Сорасо призупинила оплату за рахунками-фактурами, виставленими Reprobel щодо цієї винагороди за період з листопада 2015 року по січень 2017 року, посилаючись на пряму дію цієї норми. Вона також заявила, що призупинення виплат буде тривати

³ Рішення від 12 листопада 2015 року, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750).

⁴ Директива Європейського Парламенту і Ради 2001/29/ЄС від 22 травня 2001 року про гармонізацію окремих аспектів авторського права та суміжних прав в інформаційному суспільстві (ОJ 2001, L 167, с. 10).

доти, доки положення цього законодавства не буде приведено у відповідність до положень Директиви 2001/29. У березні 2017 року набрав чинності новий режим стосовно винагороди у вигляді справедливої компенсації.

Тоді Repobel звернулася з позовом проти Soraso до *ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Dendermonde* (Гентський господарський суд, відділення в місті Дендермонд, Бельгія), що, з міркувань територіальної юрисдикції, передав справу до Гентського господарського суду, відділення в місті Гент. Цей суд, маючи сумніви, зокрема, щодо прямої дії статті 5(2)(a) і (b) Директиви 2001/29, вирішив звернутися до Суду справедливості ЄС з питаннями про тлумачення цього положення для отримання попереднього рішення.

Зокрема, запитуючий суд просить встановити, по-перше, чи може фізична особа, що постає перед національним судом, у спорі із суб'єктом, якому Держава-член доручила стягувати й розподіляти справедливу компенсацію, встановлену статтею 5(2)(a) і (b) Директиви 2001/29, посилатися на те, що національне законодавство, що встановлює таку компенсацію, суперечить праву ЄС. По-друге, він запитує, чи слід тлумачити це положення як таке, що має пряму дію, тобто чи за відсутності правильного транспонування цього положення в національне законодавство фізична особа може посилатися на нього з метою незастосування національних норм, згідно з якими вона зобов'язана сплатити винагороду у вигляді справедливої компенсації, що суперечить цьому положенню.

Висновки Суду

Насамперед Суд зазначає, що Repobel має організаційно-правову форму кооперативу, що регулюється приватним правом, і що Бельгійська Держава не представлена в його органах. Отже, у цій справі Repobel не є організацією, що регулюється публічним правом, і не контролюється Бельгійською Державою. Суд передусім згадує свою усталену практику, згідно з якою фізичні особи можуть безпосередньо посилатися на положення директиви, що є безумовними й достатньо точними, не тільки проти Держав-членів та їхніх органів у вузькому значенні, але й, зокрема, проти організацій, які підпорядковуються владі або контролю державного органу, виконують завдання в суспільних інтересах і мають особливі повноваження, що виходять за межі звичайних норм, застосовних у відносинах між фізичними особами. Тому Суд по черзі розглядає питання про те, чи виконує Repobel завдання в суспільних інтересах, і чи має Repobel для виконання цього завдання особливі повноваження.

По-перше, Суд зазначає, що відповідно до статті 5(2)(a) і (b) Директиви 2001/29 Держави-члени мають право встановити у своїх правових системах винятки з права на відтворення, передбаченого цим положенням, а також зобов'язані з цією метою запровадити справедливу компенсацію та систему фінансування такої компенсації. Він також зауважує, що форма, детальні правила й розмір справедливої компенсації

повинні бути пов'язані зі шкодою, заподіяною правоволодільцю внаслідок виготовлення копій для особистого користування.

Крім того, Суд зазначає, що він уже виносив рішення щодо детальних правил стягнення й розподілу винагороди у вигляді справедливої компенсації, передбаченої бельгійським законодавством. Він постановив, по-перше, що справедлива компенсація, що встановлюється статтею 5(2)(b) Директиви 2001/29, стосується відтворення на будь-якому носії за допомогою будь-якої техніки, тобто зобов'язання щодо такої компенсації покладається на всіх користувачів пристроїв відтворення, оскільки ці користувачі мають право користуватися винятками, передбаченими в цій статті. По-друге, наміром справедливої компенсації є, у принципі, відшкодування шкоди, заподіяної фактично виготовленими копіями, і, в принципі, особи, які здійснили дії з відтворення, повинні відшкодувати шкоду, пов'язану з ними, шляхом виплати компенсації, що підлягає виплаті правоволодільцю.

У цьому контексті особі, що володіє правом на відтворення, було б дуже важко захистити це право щодо дій, вчинених користувачами в приватній сфері. Тому винятки з цього права, передбачені статтею 5(2) Директиви 2001/29, забезпечують правоволодільцям можливість отримати доходи, які було б дуже важко отримати безпосередньо від користувачів. Відповідно, стягнення винагороди, як встановлено бельгійським законодавством, і виплата справедливої компенсації власникам авторських і суміжних прав належать до завдань, що виконуються в інтересах суспільства, а за обставин даної справи ці завдання виконує Reprobel.

По-друге, стосовно оцінки повноважень такої організації як Reprobel, Суд зауважує, що ця організація є єдиним суб'єктом, якому на підставі королівського указу⁵ було доручено стягувати й розподіляти винагороду у вигляді справедливої компенсації. Тому, виконуючи своє завдання, Reprobel може автоматично вимагати виплати винагороди у вигляді справедливої компенсації від будь-якої особи, що входить до групи осіб, зобов'язаних її виплатити. Крім того, Reprobel має низку спеціальних повноважень, зокрема, щодо запиту інформації, що дозволяють їй виконувати покладені на неї завдання в інтересах суспільства. По-перше, Reprobel має право вимагати як від осіб, зобов'язаних виплатити цю винагороду, так і від інших операторів, що діють на ринку копіювального обладнання, під загрозою кримінального покарання, надати всю інформацію, необхідну для ідентифікації відповідальних осіб і визначення сум, що підлягають сплаті ними. По-друге, Reprobel має повноваження вимагати від митних органів, податкових органів й органів соціального забезпечення інформацію, необхідну для виконання свого завдання.

Отже, повноваження, надані Reprobel, включно з повноваженнями вимагати винагороду у вигляді справедливої компенсації від виробників і дистриб'юторів копіювальних пристроїв та носіїв інформації, повинні вважатися особливими

⁵ Koninklijk besluit tot het belasten van een vennootschap met de inning en de verdeling van de vergoeding voor het kopiëren van werken die op grafische of soortgelijke wijze zijn vastgelegd (Королівський указ від 15 жовтня 1997 року про покладення на організацію обов'язку зі стягування та розподілу винагороди за копіювання творів, зафіксованих на графічних або подібних носіях) (Belgisches Staatsblad від 7 листопада 1997 року, с. 29873).

повноваженнями, що виходять за межі повноважень, які випливають із звичайних норм, застосованих у відносинах між фізичними особами.

Тому Суд вважає, що стаття 5(2)(a) і (b) Директиви 2001/29 має тлумачитися в так, що фізична особа може посилається в національному суді в спорі із суб'єктом, якому Держава-член доручила стягувати й розподіляти справедливую компенсацію, на той факт, що національне законодавство, яке визначає таку компенсацію, суперечить положенням права ЄС, які мають пряму дію, за умови, що такий суб'єкт з метою виконання цього завдання в інтересах суспільства має особливі повноваження, що виходять за межі повноважень, які випливають із звичайних норм, застосованих у відносинах між фізичними особами.

По-третє, щодо питання про те, чи має стаття 5(2)(a) і (b) Директиви 2001/29 пряму дію, після згадки про умови, необхідні для того, щоб положення директиви мали таку пряму дію, Суд зазначає, що оцінка, яку потрібно провести для визначення того, чи є стаття 5(2)(a) і (b) Директиви 2001/29 безумовною та достатньо точною, стосується, зокрема, трьох аспектів: ідентичності осіб, які мають право на захист, передбачений цим положенням, змісту такого захисту та ідентичності особи, зобов'язаної забезпечити цей захист.

У зв'язку з цим Суд зазначає, що він уже постановив, що стаття 5(2)(a) і (b) Директиви 2001/29 накладає на Держави-члени, які вирішили застосовувати винятки або обмеження щодо права на відтворення, конкретні зобов'язання з метою забезпечення справедливої компенсації правоволодільцям. Держави-члени не зобов'язані включати ці винятки до свого національного законодавства, однак, якщо вони це роблять, вони повинні також передбачити виплату справедливої компенсації авторам, яким було завдано шкоди, і врахувати вимоги щодо структури та розміру цієї компенсації, які випливають з тлумачення цього положення.

Ці вимоги включають вимоги щодо детальних правил розрахунку винагороди у вигляді справедливої компенсації, як це встановлено Судом у його рішенні у справі *Hewlett-Packard Belgium*.

Щодо змісту прав, які випливають із положень Директиви 2001/29, що можуть мати пряму дію, фізичні особи мають право не нести фінансового тягаря винагороди у вигляді справедливої компенсації, якщо така винагорода стягується з порушенням статті 5(2)(a) і (b) Директиви 2001/29. Відповідно, Суд прямо зазначив необхідність встановлення в системі справедливої компенсації механізмів, зокрема й для відшкодування винагороди, стягнутої неправомірно, з метою виправлення будь-якої ситуації, коли має місце надмірна компенсація, що було б несумісним із вимогою забезпечення справедливого балансу між правоволодільцями та користувачами захищених матеріалів.⁶

У цій справі, оскільки національне законодавство, яке є предметом розгляду в основному провадженні, є несумісним із статтею 5(2)(a) і (b) Директиви 2001/29, як це впливає, по суті, з рішення у справі *Hewlett-Packard Belgium*, суд, який звернувся за попереднім рішенням, розглядаючи спір щодо призупинення фізичною особою

⁶ Про цю вимогу йдеться в пункті 31 преамбули Директиви 2001/29.

виплати винагороди у вигляді справедливої компенсації, передбаченої цим законодавством, повинен забезпечити повну ефективність цього положення шляхом відмови від застосування національного законодавства для вирішення спору, що розглядається ним.

Отже, Суд вважає, що стаття 5(2)(a) і (b) Директиви 2001/29 має тлумачитися як така, що має пряму дію, а отже, за відсутності правильного транспонування цього положення, фізична особа може посилатися на неї з метою незастосування національних норм, згідно з якими вона зобов'язана сплачувати винагороду у вигляді справедливої компенсації, встановленої з порушенням цього положення.

2. Торговельна марка Європейського Союзу

Рішення Загального Суду (Третя Палата) від 13 листопада 2024 року, *Administration of the State Border Guard Service of Ukraine v EUIPO (RUSSIAN WARSHIP, GO F**K YOURSELF)*, T-82/24

[Посилання на повний текст рішення](#)

Торговельна марка ЄС – Заявка на реєстрацію зображувальної торговельної марки ЄС «RUSSIAN WARSHIP, GO F**K YOURSELF» – Абсолютна підстава для відмови – Відсутність розрізняльної здатності – Стаття 7(1)(b) Регламенту (ЄС) 2017/1001 – Політичне гасло – Рівне ставлення – Принцип належного адміністрування – Стаття 71(1) Регламенту 2017/1001

У своєму рішенні Загальний Суд вперше розглянув питання про можливість реєстрації «політичного гасла» як торговельної марки.

Українська прикордонна служба, правонаступником якої є Адміністрація Державної прикордонної служби України, що є заявником у цій справі, подала до Відомства Європейського Союзу з інтелектуальної власності (European Union Intellectual Property Office – EUIPO) заявку на реєстрацію зображувального знака «RUSSIAN WARSHIP, GO F**K YOURSELF» як торговельної марки ЄС для різних товарів і послуг.⁷ Експерт відмовив у реєстрації заявки в повному обсязі на підставі статті 7(1)(f) Регламенту 2017/1001⁸, відповідно до якої торговельні марки, які суперечать публічному порядку або прийнятим принципам моралі, не підлягають реєстрації. Тоді заявник звернувся до EUIPO з апеляційною скаргою на рішення експерта. Оскаржуваним рішенням⁹ Апеляційна палата відхилила апеляційну скаргу заявника

⁷ Більш конкретно, заявлений знак охоплює товари та послуги, що належать до класів 9, 14, 16, 18, 25, 28 і 41 Ніццької угоди про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для цілей реєстрації знаків від 15 червня 1957 року, переглянутої й зміненої.

⁸ Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2017/1001 від 14 червня 2017 року про торговельну марку Європейського Союзу (ОJ 2017 L 154, с. 1).

⁹ Рішення Першої апеляційної палати Відомства Європейського Союзу з інтелектуальної власності (European Union Intellectual Property Office – EUIPO) від 01 грудня 2023 року (справа R 438/2023-1).

на тій підставі, що знак, щодо якого подано заявку, не мав розрізняльної здатності стосовно відповідних товарів і послуг, а тому в реєстрації має бути відмовлено згідно зі статтею 7(1)(b) Регламенту 2017/1001.

Висновки Загального Суду

Суд зазначає, що заявник безуспішно стверджує, що Апеляційна палата помилилася, класифікувавши знак, щодо якого подано заявку, як «політичне гасло».

Вираз, який є частиною зображувального знака в поданій на реєстрацію заявці, широко використовувався відразу після його першого використання з метою залучення підтримки України й тому дуже швидко став символом боротьби України проти агресії російської федерації. Так, це речення повторно використовувалося в політичному контексті з метою вираження та заохочення підтримки України. Ця ситуація повністю відповідає визначенню поняття «політичне гасло», наведеному самим заявником у своїй заявці, а саме, йдеться про вираз, що використовується в політичному або соціальному контексті, повторює ідею або мету з метою переконання громадськості або цільової групи громадськості.

Вираз, який є частиною зображувального знака в поданій на реєстрацію заявці, дуже активно використовувався в некомерційному контексті, а тому буде тісно асоціюватися з цим контекстом у свідомості громадськості. Цей вираз дуже швидко став одним із символів боротьби України проти російської агресії, асоціюючись із солдатом української армії, а отже, з Україною. З огляду на масштаби висвітлення цієї події в засобах масової інформації цей вираз буде асоціюватися з цим недавнім історичним моментом, добре відомим пересічному споживачеві ЄС.

У зв'язку з цим Суд не вважає, що Апеляційна палата допустилася юридичної помилки, визнавши, що загальний принцип, згідно з яким громадськість не приділяє особливої уваги знаку, що не вказує безпосередньо на походження відповідних товарів і послуг, оскільки вони не асоціюють або сприймають його у своїй свідомості як торговельну марку, застосовується також до знаків, основне повідомлення яких має політичний характер.

З огляду на основну функцію торговельної марки, а саме визначення походження товарів або послуг, щодо яких вона застосовується, знак не може виконувати цю функцію, якщо пересічний споживач не сприймає його як вказівку на походження товарів або послуг, а лише як політичне повідомлення.

Стосовно зобов'язання зазначати підстави Суд зауважує, що в разі, коли для категорії або групи товарів чи послуг наводиться однакова підстава для відмови, компетентний орган може використовувати лише загальне обґрунтування для всіх відповідних товарів чи послуг. Судова практика чітко вказує, що таке повноваження поширюється лише на товари та послуги, пов'язані між собою достатньо прямим і конкретним способом такою мірою, що утворюють достатньо однорідну категорію або групу товарів чи послуг. Водночас Суд зазначив, що для визначення того, чи пов'язані товари та послуги достатньо прямим і конкретним способом

і чи можуть вони бути віднесені до достатньо однорідних категорій і груп, необхідно враховувати той факт, що метою такого аналізу є забезпечення та полегшення оцінки *in concreto* питання про те, чи підпадає знак, щодо якого подано заявку на реєстрацію, під одну з абсолютних підстав для відмови. Крім того, віднесення відповідних товарів і послуг до однієї або декількох груп або категорій має здійснюватися, зокрема, на основі спільних для них ознак, що мають значення для аналізу того, чи може конкретна абсолютна підстава для відмови застосовуватися в реєстрації знака, заявленого щодо цих товарів і послуг. Звідси випливає, що така оцінка повинна проводитися конкретно для розгляду кожної заявки на реєстрацію і, залежно від обставин, для кожної з різних абсолютних підстав для відмови, що можуть застосовуватися.

У цій справі Апеляційна палата в оскаржуваному рішенні постановила, що знак, щодо якого було подано заявку на реєстрацію, не буде сприйматися відповідною частиною громадськості як такий, що вказує на комерційне походження. Крім того, вона зазначила, що вираз, який є частиною зображувального знака в поданій на реєстрацію заявці, буде насамперед тлумачитися як політичне повідомлення й що таке сприйняття буде однаковим для всіх товарів або послуг, щодо яких буде застосовуватися цей знак. З цього випливає, що Апеляційна палата дійшла висновку, що товари та послуги, щодо яких застосовується поданий на реєстрацію знак, утворюють достатньо однорідну групу з огляду на абсолютну підставу для відмови, що, на думку Апеляційної палати, перешкоджає реєстрації цього знака.

Оскільки Апеляційна палата дійшла правильного висновку, що знак, щодо якого було подано заявку на реєстрацію, не буде сприйматися відповідною частиною громадськості як такий, що вказує на комерційне походження, а як політичне послання, що закликає підтримати Україну в боротьбі проти військової агресії російської федерації, вона могла правомірно об'єднати всі товари та послуги, щодо яких застосовується поданий на реєстрацію знак, в одну категорію, незважаючи на те, що вони мають різні притаманні їм характеристики.

Отже, з огляду на специфічний характер знака, поданого на реєстрацію, і його ідентичне сприйняття відповідною частиною громадськості стосовно всіх товарів і послуг, охоплених поданою на реєстрацію заявкою, Суд дійшов висновку, що Апеляційна палата не припустилася помилки в оцінці, визнавши, що ці товари та послуги належать до однієї групи, до якої підстава для відмови, застосування якої вона підтвердила, застосовується однаково, і що вона правильно постановила, що поданий на реєстрацію знак не має розрізняльної здатності в розумінні статті 7(1)(b) Регламенту 2017/1001.

Рішення Загального Суду (Перша Палата) від 11 грудня 2024 року, *Glashütter Uhrenbetrieb v EUIPO (Glashütte ORIGINAL)*, T-1163/23

Торговельна марка ЄС – Подання заяви на зображувальну торговельну марку ЄС *Glashütte ORIGINAL* – Абсолютна підстава для відмови – Відсутність розрізняльної здатності – Стаття 7(1)(b) Регламенту (ЄС) 2017/1001

Загальний Суд вперше ухвалив рішення, відхиливши позов, з питання сприйняття відповідною публікою віртуальних товарів і послуг, постановивши, що сприйняття відповідною публікою реальних товарів і послуг повинно, в принципі, переноситися на їхні віртуальні аналоги.

Glashütter Uhrenbetrieb GmbH – *Glashütte/Sa.* подала заяву до Відомства з інтелектуальної власності Європейського Союзу (European Union Intellectual Property Office – «EUIPO») на реєстрацію зображувальної торговельної марки *Glashütte ORIGINAL* для віртуальних товарів, що завантажуються, та для послуг, пов'язаних з роздрібним продажем таких товарів і наданням віртуальних товарів, що не завантажуються, в Інтернеті¹⁰.

Цю заяву було спочатку відхилено експертом на тій підставі, що торговельному знаку не вистачало розрізняльної здатності¹¹. Апеляційна палата залишила це рішення без змін, встановивши, що торговельний знак не мав розрізняльної здатності. На думку Апеляційної палати, для значної частини німецького населення цей знак асоціювався б з репутацією міста *Glashütte* (Глясхютте) (Німеччина), що славиться високими досягненнями в галузі годинникової справи, оскільки всі товари і послуги, про які йде мова, стосуються годинникових виробів та аксесуарів до них.

Висновки Суду

По-перше, Суд зазначає, що попри те, що знаки, створені із зображень або позначень, що використовуються як рекламні слогани, вказівки на якість або спонукання до придбання товарів чи послуг, що до них застосовуються, ці знаки, за визначенням передають об'єктивне повідомлення, вони можуть вказувати споживачеві на комерційне походження відповідних товарів чи послуг. Це стосується, зокрема, тих випадків, коли вони мають певну оригінальність або резонанс, вимагають принаймні певної інтерпретації з боку відповідної громадськості або запускають когнітивний процес у свідомості цієї громадськості. З іншого боку, знак не має розрізняльної здатності, якщо зв'язок, встановлений між його семантичним змістом і відповідними товарами та послугами, є достатньо

¹⁰ Зокрема, ця заява стосувалася товарів і послуг у класах 9, 35 і 41 Ніццької угоди про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків від 15 червня 1957 року, переглянутої та зміненої.

¹¹ На підставі статті 7(1)(b) Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2017/1001 від 14 червня 2017 року про торговельну марку Європейського Союзу (OJ 2017 L 154, с. 1), у поєднанні зі статтею 7(2) цього Регламенту.

конкретним і прямим, щоб ці товари і послуги могли бути негайно ідентифіковані відповідною публікою. Так, для висновку про відсутність розрізняльної здатності достатньо встановити, що знак вказує споживачеві на характеристики товару чи послуги, пов'язану з його ринковою вартістю, яка, хоч і не є конкретною, впливає з рекламної інформації, яку відповідна публіка буде сприймати насамперед як таку, а не як вказівку на комерційне походження товару чи послуги.

З огляду на цю практику, Суд вважає, що назва «Glashütte» викликає у відповідній аудиторії асоціації з німецьким містом, відомим виробництвом високоякісних годинників, а термін «ORIGINAL» викликає уявлення про автентичність та вірність оригіналу. Отже, торговельна марка, щодо якої було подано відповідну заяву, загалом сприймалася б відповідною аудиторією як така, що нагадує про спадщину виняткового «ноу-хау» й досконалу репутацію в годинниковій індустрії міста Glashütte, а словесні елементи в такий спосіб позбавлені розрізняльної здатності.

Далі Суд розглядає оцінку розрізняльної здатності торговельної марки стосовно віртуальних товарів і послуг, щодо яких подавалася заява на реєстрацію. У зв'язку з цим він вважає, що відповідна публіка в основному сприйматиме віртуальні товари та послуги так само, як вона сприймає відповідні товари та послуги в реальному світі. Тому вирішальне значення має природа товарів і послуг, про які йдеться. Так, якщо віртуальні товари просто представляють реальні товари, або якщо вони представляють чи імітують функції реальних товарів, або якщо віртуальні послуги імітують функції реальних послуг у віртуальному світі, сприйняття відповідною публікою реальних товарів і послуг може, в принципі, бути перенесено на їхні віртуальні аналоги. Водночас можливість такого перенесення повинна оцінюватися в кожному конкретному випадку з урахуванням специфіки товарів і послуг, про які йде мова.

У цьому випадку віртуальні товари та послуги стосуються реальних годинникових виробів та аксесуарів до них, а тому можуть представляти відповідні реальні товари або імітувати їхні функції. Отже, коли відповідній публіці будуть представлені ці віртуальні товари та послуги, для неї торговельний знак, поданий на реєстрацію, буде сприйматися як логічне продовження репутації міста Glashütte в галузі традиційного годинникарства, і цей знак викликатиме в цієї публіки такі ж позитивні почуття щодо якості та автентичності, що існують щодо товарів і послуг у реальному світі.

З огляду на ці міркування Суд доходить висновку, що торговельний знак, щодо якого було подано заяву на реєстрацію, позбавлений розрізняльної здатності, оскільки він не може сприйматися відповідною публікою як вказівка на комерційне походження відповідних товарів і послуг, а, ймовірно, як рекламна інформація про якість та автентичність цих товарів і послуг, що обумовлено посиланням на місто Glashütte та його репутацію у сфері виробництва реальних годинникових виробів. Попри те, що репутація цього міста як традиційного виробника годинників не поширюється на віртуальне відтворення цієї діяльності, товари та послуги,

що розглядаються, прямо стосуються годинникових виробів та аксесуарів до них, а отже, запропонований торговельний знак дійсно буде використовуватися щодо віртуальних товарів і послуг, що можуть представляти ті ж самі реальні товари та послуги, якими славиться назва міста Glashütte, або імітувати функції цих реальних товарів і послуг. Крім того, не було продемонстровано, яким чином «суттєва різниця» між реальними та віртуальними годинниковими виробами, про які йдеться, змінює сприйняття відповідної публіки. Зрештою не було продемонстровано, чому відповідна громадськість, що цікавиться традиційним годинниковим виробництвом і знає про репутацію міста Glashütte в цій галузі, не цікавиться віртуальним годинниковим виробництвом, і навпаки.

3. Відповідальність за продукцію

Рішення Суду справедливості ЄС (П'ята Палата) від 19 грудня 2024 року, Ford Italia, C-157/23

[Посилання на повний текст рішення](#)

Звернення за попереднім рішенням – Наближення законодавства – Відповідальність за неякісну продукцію – Директива 85/374/ЄЕС – Стаття 3(1) – Поняття «виробник» – Поняття «особа, що ... заявляє про себе як виробника» – Умови – Постачальник, ім'я якого частково збігається з ім'ям виробника та товарним знаком, що наноситься виробником на продукцію

Розглянувши звернення про ухвалення попереднього рішення від Corte suprema di cassazione (Верховний касаційний суд, Італія) Суд справедливості ЄС ухвалив рішення щодо тлумачення поняття «виробник» і, зокрема, поняття «особа, що ... заявляє про себе як виробника» в розумінні Директиви 85/374¹². Так, він вважає, що останнє поняття поширюється на постачальника транспортного засобу, якщо цей постачальник фізично не наніс своє ім'я, товарний знак або іншу відмінну ознаку на продукцію, але знак транспортного засобу, нанесений на нього виробником, є таким самим, з одного боку, як ім'я постачальника або його розпізнавальний елемент, а з іншого боку, як ім'я виробника. Тому він несе відповідальність за недоліки транспортного засобу.

04 липня 2001 року ZP придбав автомобіль марки «Форд» (далі – автомобіль) у компанії «Stracciarì SpA», дилера цієї марки, розташованого в Італії. Автомобіль, вироблений компанією «Ford WAG», заснованою в Німеччині, був поставлений «Stracciarì» через компанію «Ford Italia», що займається дистрибуцією в Італії транспортних засобів, вироблених компанією «Ford WAG».

27 грудня 2001 року ZP потрапив у дорожньо-транспортну пригоду, під час якої в автомобілі не спрацювала подушка безпеки.

08 січня 2004 року ZP подав позов до Окружного суду Болоньї (Tribunale di Bologna) проти компаній «Stracciarì» та «Ford Italia» з вимогою зобов'язати їх виплатити компенсацію за шкоду, якої, як стверджував ZP, він зазнав внаслідок дефекту автомобіля. Цей суд постановив, що «Ford Italia» несе позадоговірну відповідальність через виробничий дефект подушки безпеки, встановленої в автомобілі.

¹² Стаття 3(1) Директиви Ради 85/374/ЄЕС «Про наближення законів, постанов та адміністративних положень Держав-членів щодо відповідальності за неякісну продукцію» від 25 липня 1985 року (ОJ 1985 L 210, с. 29). Відповідно до цього положення, «виробник» означає виробника кінцевого продукту, будь-якої сировини або будь-яких комплектуючих, а також будь-яку особу, що, позначаючи продукцію своїм ім'ям, товарним знаком чи іншою відмінною ознакою, заявляє про себе як виробника».

Апеляційну скаргу «Ford Italia» на це рішення було відхилено Апеляційним судом Болоньї (Corte d'appello di Bologna), який підтвердив відповідальність «Ford Italia» так само, як і відповідальність виробника.

«Ford Italia» подала касаційну скаргу на це рішення, критикуючи позицію, зайняту цим судом у подібній справі, у якій відповідальність «Ford WAG» як виробника було поширено на компанію «Ford Italia».

Запитуючий суд не впевнений щодо точного обсягу виразу «позначаючи продукцію своїм ім'ям», використаний у статті 3(1) Директиви 85/374. По суті, він запитує, чи відповідальність виробника поширюється на постачальника лише в тих випадках, коли постачальник фізично позначає своїм ім'ям, товарним знаком або іншою відмінною ознакою товар з наміром сплутати особу постачальника з особою виробника, і чи таке поширення застосовується також у випадку простого збігу ідентифікаційних даних, як у цій справі.

Висновки Суду

Насамперед Суд нагадує, що Директиву 85/374 спрямовано на досягнення повної гармонізації відповідальності за неякісну продукцію. Відповідно, перелік осіб, проти яких споживач має право подати позов у рамках системи відповідальності за неякісну продукцію¹³, потрібно вважати вичерпним.

Попри те, що згідно зі статтею 1 Директиви 85/374, законодавець ЄС загалом вирішив покласти на виробника відповідальність за шкоду, завдану недоліками його продукції, стаття 3 цієї директиви вказує, хто з тих осіб, які брали участь у процесах виробництва та збуту відповідної продукції, також має нести таку відповідальність. До таких осіб належать, по-перше, особа, яка хоча б частково бере участь у процесі виробництва відповідної продукції, і, по-друге, особа, що, позначаючи продукцію своїм ім'ям, товарним знаком чи іншою відмінною ознакою, заявляє про себе як виробника¹⁴. Тому можна зробити висновок, що участь особи, яка заявляє про себе як виробника, у процесі виробництва товару не є обов'язковою для того, щоб така особа класифікувалася як «виробник». Компанія «Ford Italia», що не виготовляє транспортні засоби, а лише купує їх в їхнього виробника з метою розповсюдження в іншій Державі-члені, може підпадати під цю ж класифікацію, якщо вона заявила про себе як «виробника», позначивши автомобіль своїм ім'ям, товарним знаком чи іншою відмінною ознакою. Таким позначенням особа, що заявляє про себе як виробника, створює враження, що вона бере участь у процесі виробництва або бере на себе відповідальність за нього.

Далі Суд одразу зазначає, що компанія «Ford Italia», як дистриб'ютор неякісного товару фізично не позначала цей товар своїм ім'ям, товарним знаком чи іншою відмінною ознакою. З огляду на це роз'яснення, Суд розглядає питання про те, чи є достатнім той факт, що знак «Ford», який було нанесено в процесі виробництва

¹³ Статті 1 та 3 Директиви 85/374.

¹⁴ Стаття 3(1) Директиви 85/374.

автомобіля і який відповідає імені виробника цього транспортного засобу, також відповідає розпізнавальному елементу імені цього дистриб'ютора для того, щоб класифікувати цього дистриб'ютора як «особу, що ... заявляє про себе як виробника» відповідно до статті 3(1) Директиви 85/374.

По-перше, Суд зазначає, що коли особа постачає товар, не має значення, чи вона сама фізично позначила продукцію своїм ім'ям, товарним знаком чи іншою відмінною ознакою, чи її ім'я містить формулювання, яке було нанесено виробником і відповідає імені виробника. У цих випадках постачальник використовує схожість між зазначеним формулюванням та власною назвою компанії постачальника для того, щоб представити себе споживачеві як особу, відповідальну за якість продукції, і викликати довіру з боку споживача, порівнянну з тією, яку він мав би, якби продукція продавалася безпосередньо виробником цього постачальника. В обох випадках ця особа повинна розглядатися як особа, яка «заявляє про себе як виробника» в значенні статті 3(1) Директиви 85/374.

По-друге, Суд зазначає, що з огляду на контекст статті 3(1) Директиви 85/374 та мету, яку переслідує ця директива, поняття «особа, що ... заявляє про себе як виробника» не може стосуватися виключно особи, що позначила продукцію своїм ім'ям, товарним знаком чи іншою відмінною ознакою. Погодитися на інше означало б обмежити сферу застосування поняття «виробник» (якому законодавці ЄС вирішили надати широке тлумачення) і в такий спосіб поставити під загрозу захист споживачів, які повинні мати можливість вільно обирати, чи вимагати повної компенсації за завдану шкоду від виробника або від особи, що заявляє про себе як таку. Зокрема, постачальник товару «заявляє про себе як виробника», якщо ім'я цього постачальника або його розпізнавальний елемент збігається, з одного боку, з іменем виробника, а з іншого боку, з іменем, товарним знаком або іншою відмінною ознакою, нанесеною на продукцію виробником.

Відповідно, Суд доходить висновку, що згідно зі статтею 3(1) Директиви 85/374, постачальником неякісного товару слід вважати «особу, що ... заявляє про себе як виробника» цієї продукції, якщо цей постачальник фізично не позначив продукцію своїм ім'ям, товарним знаком чи іншою відмінною ознакою, але товарний знак, який виробник наніс на цей продукт, збігається, з одного боку, з іменем цього постачальника або його розпізнавальним елементом, а з іншого боку, з іменем виробника.

III. Економічна і монетарна політика: відновлення платоспроможності та врегулювання кредитних установ

Рішення Суду справедливості ЄС (Четверта Палата) від 12 грудня 2024 року, Getin Holding and Others, C-118/23

[Посилання на повний текст рішення](#)

Звернення за попереднім рішенням – Відновлення платоспроможності та врегулювання кредитних установ – Директива 2014/59/ЄС – Рішення про вжиття заходу з управління кризою щодо кредитної установи – Стаття 85(3) – Стаття 47 Хартії основоположних прав Європейського Союзу – Право на ефективний засіб правового захисту всіх осіб, на яких вплинуло це рішення – Дотримання розумних строків – Вимога швидкого судового розгляду – Положення національного законодавства, що вимагає об'єднати всі позови – Стаття 3(3) – Поєднання функцій органом з врегулювання – Гарантія операційної незалежності

Розглядаючи звернення Воеводського адміністративного суду Варшави (Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, Варшава, Польща) за попереднім рішенням у справі про врегулювання кредитної установи на підставі закону, згідно з яким Директиву 2014/59¹⁵ було включено до польського законодавства, Суд справедливості ЄС роз'яснив, по-перше, обсяг права на ефективний засіб правового захисту щодо рішення, прийнятого національним органом з врегулювання, про вжиття заходу з управління кризою, а по-друге, вимоги, пов'язані з операційною незалежністю такого органу у випадку, якщо він виконує більше однієї функції.

Унаслідок невиконання Getin Noble Bank S.A. («GN Bank») вимог щодо власного капіталу, встановлених законодавством ЄС, у грудні 2021 року Комісія з фінансового нагляду (Komisja Nadzoru Finansowego, Польща) призначила Банківський гарантійний фонд (Bankowy Fundusz Gwarancyjny (Bank Guarantee Fund, Польща) – «BGF») «тимчасовим адміністратором»¹⁶ GN Bank з метою покращення його фінансового становища. У вересні 2022 року, зважаючи на ризик банкрутства GN Bank, BGF, діючи як орган з врегулювання, прийняв рішення про проведення врегулювання GN Bank («рішення, що є предметом розгляду в основному провадженні»).

Наглядова рада GN Bank і дуже багато інших осіб подали позови до суду проти рішення, що є предметом розгляду в основному провадженні. Заявники в цих різних позовах стверджують, *inter alia*, що BGF зазнав конфлікту інтересів, який не дозволив

¹⁵ Директива Європейського Парламенту і Ради 2014/59/ЄС від 15 травня 2014 року про встановлення рамок для відновлення платоспроможності і врегулювання кредитних установ та інвестиційних фірм і внесення змін та доповнень до Директиви Ради 82/891/ЄЕС та директив 2001/24/ЄС, 2002/47/ЄС, 2004/25/ЄС, 2005/56/ЄС, 2007/36/ЄС, 2011/35/ЄС, 2012/30/ЄС і 2013/36/ЄС та регламентів Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1093/2010 та (ЄС) № 648/2012 (ОJ 2014 L 173, с. 190), зі змінами, внесеними, зокрема, Директивою Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2019/879 від 20 травня 2019 року (ОJ 2019 L 150, с. 296) («Директива 2014/59»).

¹⁶ Функція, передбачена статтею 29 Директиви 2014/59, у контексті «раннього» втручання.

йому законно виконувати функції, покладені на орган з врегулювання, оскільки він одночасно виконував функції з нагляду, гарантування банківських вкладів і врегулювання.

Запитуючий суд має сумніви щодо наявності такого конфлікту інтересів і щодо структурних гарантій, які є достатніми для забезпечення операційної незалежності органу з врегулювання в контексті Директиви 2014/59¹⁷. Він також висловлює сумніви щодо дотримання права на ефективний засіб правового захисту осіб, на яких вплинуло рішення, що є предметом розгляду в основному провадженні¹⁸. Цей суд стверджує, що за обставин цієї справи винесення рішення в розумні строки є практично неможливим, оскільки на дату звернення за попереднім рішенням до нього було подано понад 7 000 позовів проти рішення, що є предметом розгляду в основному провадженні, а також тому, що національне процесуальне законодавство зобов'язує його об'єднати всі позови, подані до нього проти цього рішення¹⁹.

Висновки Суду

Насамперед щодо того, чи є національна процесуальна норма, що вимагає об'єднання всіх позовів, поданих проти рішення, прийнятого національним органом з врегулювання щодо вжиття заходів з управління кризою, сумісною з правом на ефективний засіб правового захисту, Суд зазначає, що Директива 2014/59²⁰ закріплює право будь-якої особи на розгляд справи протягом розумного строку щодо такого рішення, вимагаючи, щоб судовий перегляд, доступний будь-якій особі, на яку вплинуло це рішення, був «оперативним».

У цій справі Суд зазначає, що попри те, що об'єднання справ, пов'язаних між собою, може, як правило, сприяти належному відправленню правосуддя, цього не можна сказати про позови, подані проти рішень про вжиття заходів з управління кризою, що можуть вплинути на значну кількість осіб і стати підставою для численних позовів. У такій ситуації таке об'єднання може унеможливити будь-який судовий розгляд на кілька років, порушуючи тим самим право на розгляд справи упродовж розумного строку²¹.

Далі Суд зазначає, що, застосовуючи принцип верховенства права ЄС і принцип прямої дії статті 47 Хартії, суд, який розглядає справу, повинен, *inter alia*, за необхідності, відмовитися від застосування положень національного процесуального законодавства, які б перешкождали об'єднанню позовів, що розглядаються в основному провадженні.

¹⁷ Стаття 3(3) Директиви 2014/59.

¹⁸ Стаття 47 Хартії основоположних прав Європейського Союзу («Хартія»), другий підпункт статті 19(1) ДЄС і стаття 85(3) Директиви 2014/59.

¹⁹ Стаття 111(1) Закону про процедуру в адміністративних судах (*ustawa – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi*) від 30 серпня 2002 року (Dz. U. 2002, п. 329), у редакції, застосовній до спору в основному провадженні.

²⁰ Стаття 85(3) Директиви 2014/59.

²¹ Стаття 47 Хартії.

Нарешті, також відповідно до статті 47 Хартії, національний суд повинен, у разі роз'єднання позовних вимог, мати можливість вжити необхідних заходів, що дозволять як забезпечити повагу до права будь-якої особи на розгляд справи упродовж розумного строку, так і запобігти ризику ухвалення різними суддями несумісних рішень. У цій справі, беручи до уваги, зокрема, той факт, що в разі роз'єднання національне законодавство передбачає одночасний розгляд справ різними суддями, що включає ризик винесення несумісних судових рішень, саме запитуючий суд повинен перевірити, чи є проведення судового засідання в одній або кількох справах, що перебувають на його розгляді, необхідним для забезпечення повної ефективності подальшого судового рішення.

Відповідно, Суд вважає, що стаття 47 Хартії має тлумачитися як така, що виключає застосування національної процесуальної норми, згідно з якою суд, до якого подано позов проти рішення національного органу з врегулювання про вжиття заходу з управління кризою, повинен об'єднати всі позови, подані до нього проти цього рішення, якщо застосування цієї норми порушує право на розгляд справи упродовж розумного строку.

По-друге, щодо сумісності з правом на ефективний засіб правового захисту практики, що полягає в розгляді по суті, серед великої кількості позовів, поданих проти рішення національного органу з врегулювання про вжиття заходу з управління кризою, лише позову, поданого органом установи, щодо якої прийнято рішення, Суд нагадує, що Директива 2014/59²² передбачає, що всі особи, яких стосується таке рішення, повинні мати право оскаржити його в судовому порядку.

Дійсно, відповідно до цієї директиви²³, скасування рішення органу з врегулювання про вжиття заходу з управління кризою не впливає на адміністративні дії або транзакції, які здійснює цей орган на підставі скасованого рішення, якщо це необхідно для захисту інтересів третіх осіб, які діють добросовісно, а тому засоби правового захисту осіб, що постраждали від рішення цього органу, надають їм лише право на відшкодування понесених збитків. Однак у цій справі, якщо рішенням суду за позовом Наглядової ради GN Bank цей позов буде відхилено як необґрунтований, інші заявники в основному провадженні не зможуть подати позови про відшкодування завданої їм шкоди, оскільки таке рішення створить зобов'язання *erga omnes*, і вони будуть позбавлені права висунути власні доводи на підтримку своїх позовних вимог, навіть якщо ці доводи не було представлено раніше.

Незважаючи на те, що право на ефективний засіб правового захисту не є необмеженою прерогативою, Суд зазначає, що якщо особу, на яку вплинуло рішення національного органу з врегулювання про вжиття заходу з управління кризою, буде позбавлено права на отримання вмотивованого судового рішення за позовом, правомірно поданим цією особою проти такого рішення, саму суть права цієї особи на ефективний засіб правового захисту буде порушено. Відповідно, у разі відхилення позову Наглядової ради GN Bank як необґрунтованого, суд не міг посилатися

²² Стаття 85(3) Директиви 2014/59.

²³ Другий підпункт статті 85(4) Директиви 2014/59.

на зобов'язання *erga omnes* щодо такого рішення як на підставу для позбавлення будь-яких інших зацікавлених осіб розумної можливості представити свої доводи у справі.

Отже, якщо існує більше одного позову проти рішення національного органу з врегулювання про вжиття заходу з управління кризою, і один з цих позовів було подано органом установи, яка підлягає врегулюванню, відхилення як необґрунтованого лише цього позову не дозволяє зробити висновок про те, що повагу до права на ефективний засіб правового захисту було забезпечено стосовно будь-якої іншої особи, на яку вплинуло це рішення.

По-третє, щодо застосовності вимоги операційної незалежності, встановленої Директивою 2014/59²⁴, у випадку, коли національний орган з врегулювання поєднує у собі функції тимчасового адміністратора й функції фонду гарантування банківських вкладів²⁵, Суд зазначає, що ця директива передбачає, що для забезпечення операційної незалежності такого органу та уникнення будь-якого конфлікту інтересів мають існувати належні структурні механізми.

У цьому контексті вимоги щодо операційної незалежності та запобігання конфлікту інтересів стосуються ризику, пов'язаного з виконанням кількох функцій одним і тим самим органом, спотворення процесу прийняття рішень цим органом як органом з врегулювання, і мають на меті захистити процес прийняття рішень від будь-якого впливу, не пов'язаного з виконанням обов'язку з врегулювання.

У зв'язку з цим Суд, з огляду на використання дуже широких, загальних термінів у Директиві 2014/59, робить висновок, що законодавець ЄС мав намір встановити ці вимоги щодо будь-яких інших функцій, які виконує орган з врегулювання, коли ці функції за своєю суттю призводять до об'єктивного ризику такого характеру. Це, безсумнівно, стосується функцій тимчасового адміністратора та функцій фонду гарантування банківських вкладів. З Директиви 2014/59 випливає, *inter alia*, що ці функції пов'язані з механізмом врегулювання, а тому не виключено, що виконання однієї з цих функцій органом з врегулювання може вплинути на прийняття ним рішень при здійсненні функцій врегулювання. Не має значення той факт, що всі ці функції різними способами переслідують одну і ту ж мету, тобто, по суті, мету збереження фінансової стабільності.

З вищезазначеного Суд робить висновок, що вимога щодо створення структурного механізму для забезпечення операційної незалежності національного органу з врегулювання застосовується, коли цей орган також виконує функції тимчасового адміністратора або функції фонду гарантування банківських вкладів.

Нарешті, щодо обсягу зобов'язання створити структурний механізм для забезпечення операційної незалежності органу з врегулювання Суд вважає, що з положень Директиви 2014/59²⁶ випливає, що необхідні відповідні внутрішні норми можуть бути встановлені не лише самою Державою-членом, а й національним

²⁴ Стаття 3(3) Директиви 2014/59.

²⁵ Див. Директиву Європейського Парламенту і Ради 2014/49/ЄС від 16 квітня 2014 року про схеми гарантування депозитів (ОJ 2014 L 173, с. 149).

²⁶ Третій підпункт статті 3(3) Директиви 2014/59.

органом з врегулювання. Крім того, Директива 2014/59 вимагає, щоб ці норми були оприлюднені, хоча вона, однак, не встановлює ні форми, яку ці норми повинні мати у внутрішньому законодавстві, ні конкретних механізмів їхнього оприлюднення.

Отже, організаційні та інші належні заходи можуть становити «внутрішні норми» в розумінні Директиви 2014/59, якщо вони описані з достатньою точністю. Тому Суд вважає, що Директива 2014/59 повинна тлумачитися як така, що у випадку, коли національний орган з врегулювання поєднує в собі більше однієї функції, а закріплені в письмовій формі норми, спрямовані на забезпечення операційної незалежності цього органу, відсутні, може бути забезпечено дотримання вимог, спрямованих на забезпечення операційної незалежності та уникнення будь-якого конфлікту інтересів у результаті запровадження організаційних та інших заходів, достатніх для цієї мети.

Суд також надає низку роз'яснень. По-перше, щодо суті належного структурного механізму, вимоги Директиви 2014/59 стосовно персоналу, залученого до виконання різноманітних функцій органом з врегулювання, не зобов'язують адміністративний орган, на який покладено, *inter alia*, функцію врегулювання, мати окремий орган, що приймає рішення, коли він діє як орган з врегулювання. Аналогічно, ці вимоги не перешкоджають певним внутрішнім функціональним підрозділам цього органу, зокрема, юридичному відділу, відділу кадрів або технічному відділу, надавати допоміжні послуги як співробітникам, що виконують функції врегулювання, так і співробітникам, що виконують інші функції, без шкоди для правил про професійну таємницю.

По-друге, щодо наслідків неоприлюднення внутрішніх норм Суд робить висновок з відсутності будь-яких прав, наданих окремим особам, і з того факту, що ці норми відповідають інтересам прозорості, що таке неоприлюднення не призводить до автоматичного визнання недійсними рішень, прийнятих органом з врегулювання. Однак, якщо факт неоприлюднення цих норм буде встановлено під час розгляду позову проти рішення органу з врегулювання, саме він має встановити, що, незважаючи на відсутність оприлюднення, ці норми були дотримані, і що відповідне рішення було прийнято виключно для досягнення однієї або декількох цілей врегулювання, зазначених у Директиві 2014/59²⁷.

²⁷ Стаття 31 Директиви 2014/59.

IV. Спільна зовнішня політика та політика безпеки: обмежувальні заходи

Рішення Загального Суду (П'ята Палата) від 18 грудня 2024 року, *Mironovich Shor v Council*, T-489/23

[Посилання на повний текст рішення](#)

Спільна зовнішня політика та політика безпеки – Обмежувальні заходи, вжиті у зв'язку з діями, що дестабілізують Молдову – Заморожування коштів – Обмеження в'їзду на територію Держав-членів – Списки осіб, організацій та органів, до яких застосовується заморожування коштів та економічних ресурсів або обмеження в'їзду на територію Держав-членів – Включення та збереження імені заявника в списках – Планування та керівництво насильницькими демонстраціями – Стаття 1(1)(a)(ii) та стаття 2(1)(a)(ii) Рішення (СЗППБ) 2023/891 і стаття 2(3)(a)(ii) Регламенту (ЄС) 2023/888 – Зобов'язання вказати причини – Визнання незаконності – Помилка в оцінці – Свобода ведення бізнесу – Право власності – Недоговірна відповідальність

Своїм рішенням Загальний Суд відмовив у задоволенні позову Ілан Міронович Шор щодо скасування актів, на підставі яких у 2023 році²⁸ Рада Європейського Союзу включила, а в 2024 році²⁹ залишила його ім'я в списках фізичних та юридичних осіб, на яких поширюються обмежувальні заходи у зв'язку з ситуацією в Республіці Молдова. Ця справа дозволяє Суду вперше ухвалити рішення стосовно законності критерію включення до списків, який дозволяє Раді застосовувати обмежувальні заходи щодо осіб, які планують, спрямовують або беруть участь у насильницьких демонстраціях або інших актах насильства, викладених у статті 1(1)(a)(ii) та статті 2(1)(a)(ii) Рішення 2023/891³⁰ («критерій (ii)»). Це також є першим рішенням, ухваленим у контексті обмежувальних заходів, вжитих у зв'язку з ситуацією в Республіці Молдова, до якого Суд розглядає справу по суті.

У зв'язку з дестабілізаційними діями, з якими зіткнулася Республіка Молдова, у квітні 2023 року Європейський Союз вперше запровадив обмежувальні заходи. Зокрема, вони спрямовані на осіб, відповідальних за дії або політику, що підривають або загрожують суверенітету і незалежності цієї третьої країни, а також демократії,

²⁸ Рішення Ради (СЗППБ) 2023/1047 від 30 травня 2023 року про внесення змін до Рішення (СЗППБ) 2023/891 щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями, що дестабілізують Республіку Молдова (OJ 2023 L 140 I, с. 9) та Імплементативний Регламент Ради (ЄС) 2023/1045 від 30 травня 2023 року про імплементацию Регламенту (ЄС) 2023/888 щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями, що дестабілізують Республіку Молдова (OJ 2023 L 140 I, с. 1)

²⁹ Рішення Ради (СЗППБ) 2024/1244 від 26 квітня 2024 року про внесення змін до Рішення (СЗППБ) 2023/891 щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями, що дестабілізують Республіку Молдова (OJ L 2024/1242) та Імплементативного Регламенту Ради (ЄС) 2024/1243 від 26 квітня 2024 року про імплементацию Регламенту (ЄС) 2023/888 щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями, що дестабілізують Республіку Молдова (OJ L 2024/1243).

³⁰ Рішення Ради (СЗППБ) 2023/891 від 28 квітня 2023 року щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями, що дестабілізують Республіку Молдова (OJ 2023 L 114, с. 15)

верховенству права, стабільності або безпеці в цій країні, або які підтримують або здійснюють ці дії.³¹

Кошти й економічні ресурси заявника, політика та бізнесмена молдавського й ізраїльського походження, були заморожені, *inter alia*, через його роль у керівництві та плануванні насильницьких демонстрацій. У зв'язку з цим Рада стверджувала, що заявник був причетний до підбурювання до насильства проти чинного уряду Республіки Молдова та підтримки проросійської діяльності в цій країні.

Висновки Суду

По-перше, стосовно критерію (ii) Суд зазначає, що Рада чітко виклала в зрозумілій формі конкретні причини, чому вона вважала, що демонстрації, керовані та сплановані заявником, покладають на нього відповідальність за дії, що підривали й загрожували суверенітету та незалежності Республіки Молдова, а також демократії, верховенству права, стабільності й безпеці в цій Державі. Тому, а також з огляду на контекст, у якому були прийняті ці акти, Суд відхиляє твердження про порушення зобов'язання вказати причини.

По-друге, Суд також відхиляє як необґрунтоване твердження про незаконність Рішення 2023/891 та Регламенту 2023/888.

У зв'язку з цим Суд насамперед вважає, що критерій (ii) міг бути запроваджений у правовий порядок ЄС Рішенням 2023/891 та Регламентом 2023/888 на підставі, відповідно, статті 29 ДЄС і статті 215(2) ДФЄС. З огляду на мету та зміст Рішення 2023/891, це рішення безпосередньо пов'язане з цілями Спільної зовнішньої політики та політики безпеки (СЗППБ), викладеними в статті 21(2)(b) ДЄС, оскільки воно спрямоване на консолідацію і підтримку демократії та верховенства права в Республіці Молдова. За таких обставин, планування і керівництво демонстраціями, під час яких застосовується насильство, або іншими актами насильства, а також участь у них, можуть виправдати дії Європейського Союзу в рамках СЗППБ, що ґрунтуються на меті консолідації та підтримки демократії і верховенства права в третій країні. Суд зазначає, що насильницькі демонстрації можуть підірвати правові та інституційні основи відповідної країни і що на них не поширюється основоположне право на свободу мирних зібрань, гарантоване статтею 11 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод³² та статтею 12(1) Хартії основоположних прав Європейського Союзу.

Крім того, Суд вважає, що категорія осіб, на яких потенційно можуть поширюватися обмежувальні заходи на підставі критерію (ii), не є непропорційною. Для того, щоб рішення про вжиття обмежувальних заходів було прийнято на підставі цього критерію, дії відповідної особи повинні підривати або загрожувати суверенітету і незалежності Республіки Молдова, або демократії, верховенству права, стабільності

³¹ Див. статтю 1(1) Рішення 2023/891 і статтю 2(3) Регламенту Ради 2023/888 від 28 квітня 2023 року щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями, що дестабілізують Республіку Молдова (OJ 2023 L 114, с. 1).

³² Підписану в Римі 04 листопада 1950 року.

або безпеці в цій Державі. Іншими словами, дії повинні бути такими, що підривають правові та інституційні основи цієї країни. Отже, обмежувальні заходи не можуть вживатися щодо осіб, відповідальних за планування, керівництво або участь у демонстраціях, що охоплюються правом на свободу мирних зібрань.

Нарешті, Суд вважає, що Рада не припустилася помилки в оцінці, вважаючи, що насильницькі демонстрації, керовані та сплановані заявником, покладають на нього відповідальність за дії, що підривали або загрожували демократії та верховенству права в Республіці Молдова.

У зв'язку з цим Суд передусім вважає, що підстави оскаржуваних дій є достатньо обґрунтованими, щоб встановити, по-перше, що заявник брав участь у підготовці осіб з метою спричинення безпорядку та заворушень на демонстраціях в Республіці Молдова і, по-друге, що його партія планувала насильницькі демонстрації та зібрання, переважно в столиці Кишинів, за допомогою оплачуваних демонстрантів у 2022 і 2023 роках. Кілька доказів конкретно, точно та послідовно свідчать про те, що партія заявника підбрала велику кількість осіб і заплатила їм за участь в оскаржуваних демонстраціях. З цього, зокрема, випливає, що намір заявника полягав у тому, щоб залучити до участі в цих демонстраціях, в обмін на винагороду, певних осіб з певною поведінкою, здатних спричинити безпорядок і заворушення, з метою залякування уряду. Так, не можна стверджувати, що ці особи мали намір реалізувати своє право на свободу мирних зібрань, беручи участь у демонстраціях з метою висловлення своїх особистих переконань і поглядів.

Суд також зазначає, що насильницькі демонстрації, про які йдеться, були організовані в інтересах і за сприяння російської федерації, а отже, були невід'ємною частиною дій з дестабілізації Уряду Молдови, на які поширювалися відповідні обмежувальні заходи.

Нарешті, Суд вважає, що, незважаючи на те, що Рада не надала доказів того, що заявник планував, керував або брав участь, прямо чи опосередковано, у насильницьких демонстраціях або інших актах насильства з моменту включення його імені до списків, що розглядаються, сам по собі розпуск партії заявника не є достатнім для скасування обмежувальних заходів, вжитих проти нього, оскільки Рада встановила, що загроза демократії та верховенству права, а також стабільності й безпеці в Республіці Молдова все ще існує.

У зв'язку з цим Суд зазначає, що планування насильницьких демонстрацій не залежить від існування політичної партії, головою якої був заявник.

Крім того, той факт, що підстави для включення імені заявника до відповідних списків стосуються фактичної ситуації, яка існувала до прийняття первинних актів і нещодавно змінилася, не обов'язково означає, що обмежувальні заходи, вжиті щодо нього на підставі цих актів, є застарілими. Таке тлумачення підтверджується другим пунктом статті 8 Рішення 2023/891 і пунктом 4 статті 13 Регламенту 2023/888. Ці положення дозволяють залишати в зазначених списках імена фізичних та юридичних осіб, які не вчинили жодних дій, спрямованих на дестабілізацію Республіки Молдова протягом періоду, що передуює перегляду, якщо збереження імені в списках все ще є

виправданим з огляду на всі відповідні обставини та, зокрема, той факт, що цілі, переслідувані обмежувальними заходами, не були досягнуті.

До того ж заявник створив нове політичне формування одразу після розпуску своєї партії, і зв'язки між заявником та російською федерацією не зникли виключно через розпуск його партії у червні 2023 року.

Отже, контекст, який виправдовував первинне включення імені заявника до списків, що розглядаються, не змінився в такий спосіб, щоб перешкодити Раді залишити ім'я заявника в цих списках відповідно до критерію (ii), покладаючись на ті ж докази, що виправдовували первинне включення його імені.

З огляду на вищезазначене Суд відхиляє позов заявника про скасування рішення і, за відсутності доказів існування фактичної та певної шкоди, його вимогу про відшкодування збитків.

V. Раніше ухвалені судові рішення

1. Захист персональних даних

Рішення Суду справедливості ЄС (Велика Палата) від 4 жовтня 2024 року, *Lindenapothke*, C-21/23

[Посилання на повний текст рішення](#)

Звернення за попереднім рішенням – Захист персональних даних – Регламент (ЄС) 2016/679 – Глава VIII – Засоби правового захисту – Лікарські засоби, що продаються фармацевтом на онлайн-платформі – Позов, поданий до національних цивільних судів конкурентом цього фармацевта на підставі заборони недобросовісної комерційної практики за порушення фармацевтом зобов'язань, встановлених цим регламентом – Підстави для початку розгляду справи – Стаття 4(15) і Стаття 9(1) та (2) – Директива 95/46/ЄС – Стаття 8(1) та (2) – Поняття «дані про стан здоров'я» – Умови для обробки цих даних

Заслухавши звернення за попереднім рішенням від *Bundesgerichtshof* (Федеральний суд, Німеччина), Велика Палата Суду справедливості ЄС ухвалює рішення щодо характеру та обсягу системи засобів правового захисту стосовно захисту даних³³ і щодо поняття «дані про стан здоров'я».³⁴

ND та DR, дві фізичні особи, кожна з яких керує аптекою в Німеччині. З 2017 року ND продає лікарські засоби, що продаються лише в аптеках, на онлайн-платформі «Amazon-Marketplace». Під час онлайн замовлення клієнти ND повинні вводити інформацію, таку як ім'я, адреса доставки та дані, необхідні для індивідуалізації цих лікарських засобів.

Спираючись на німецьке законодавство про недобросовісну конкуренцію,³⁵ DR подав заяву про судову заборону проти ND до національних цивільних судів. DR стверджував, що реалізація лікарських засобів ND була недобросовісною через недотримання законодавчої вимоги щодо отримання попередньої згоди споживача на обробку його або її даних про стан здоров'я.

Після того, як суди нижчих інстанцій задовольнили цей позов, ND подав апеляцію з питань права до запитуючого суду, а той, у свою чергу, вважав за необхідне звернутися до Суду справедливості ЄС за попереднім рішенням.

³³ Глава VIII Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) (ОJ 2016 L 119, с. 1) («GDPR»).

³⁴ Посилання, відповідно, на статтю 8(1) Директиви Європейського Парламенту і Ради 95/46/ЄС від 24 жовтня 1995 року про захист осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних (ОJ 1995 L 281, с. 31) і статтю 9(1) GDPR.

³⁵ Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (Закон проти недобросовісної конкуренції) від 03 липня 2004 року (Бюлетень федеральних законів Німеччини, 2004, I, с. 1414), у редакції, що застосовувалася до основного провадження.

У своєму рішенні Суд справедливості ЄС дійшов висновку, що система засобів правового захисту, встановлена GDPR, є невичерпною, визнавши, що цей регламент не перешкоджає Державам-членам передбачати в національному законодавстві можливість для конкурентів особи, що, як стверджується, є відповідальною за порушення основних положень цього регламенту, оскаржити це порушення в суді як недобросовісну комерційну практику. На додаток до цього, він надає роз'яснення щодо обсягу поняття «дані про стан здоров'я».

Висновки Суду

По-перше, Суд зазначає, що, хоча Глава VIII GDPR прямо не передбачає вступного положення, яке б прямо дозволяло Державам-членам надавати такий засіб захисту конкурентам, з формулювання та контексту положень Глави VIII впливає, що законодавчий орган ЄС не мав наміру виключати таку можливість. Таке тлумачення підтверджується цілями, які переслідує GDPR.

З одного боку, заява про судову заборону, подана конкурентом проти суб'єкта господарювання на підставі заборони недобросовісної комерційної практики у зв'язку зі ствердженням порушення основних положень GDPR, жодним чином не підриває систему засобів правового захисту, передбачених цим регламентом, або мету забезпечення послідовного рівня захисту фізичних осіб на всій території Європейського Союзу та запобігання розбіжностям, що перешкоджають вільному руху персональних даних на внутрішньому ринку.

У зв'язку з цим Суд зазначає, що справді, така заява може ґрунтуватися, хоча й побічно, на порушенні тих самих положень GDPR, що й ті, на яких може ґрунтуватися скарга або позов, поданий суб'єктами даних або органом, організацією чи асоціацією, що представляє цих суб'єктів даних.³⁶ Однак, на відміну від засобів правового захисту, передбачених GDPR, заява про судову заборону, подана конкурентом, сама по собі не переслідує мету захисту основоположних прав і свобод суб'єктів даних у зв'язку з обробкою їхніх персональних даних, а спрямована на забезпечення добросовісної конкуренції в інтересах, *inter alia*, цього конкурента.

До того ж, можливість конкурента подати такий позов до цивільних судів на підставі заборони недобросовісної комерційної практики доповнює засоби правового захисту, встановлені GDPR, які залишаються в повному обсязі і можуть бути використані суб'єктами даних і, за необхідності, асоціаціями, що представляють суб'єктів даних. Зокрема, співіснування засобів правового захисту, передбачених законодавством про захист даних і конкуренційним законодавством, не створює ризику для однакового застосування цього регулювання.

Крім того, той факт, що на основні положення GDPR може посилається ширше коло суб'єктів, а не лише суб'єкти даних та установи, організації та асоціації, не перешкоджає досягненню мети забезпечення узгодженого рівня захисту цих осіб на всій території Європейського Союзу та запобігання розбіжностям,

³⁶ Статті 77-80 GDPR.

що перешкоджають вільному руху персональних даних на внутрішньому ринку. Навіть якби Держави-члени не передбачили такої можливості, це не призвело б до фрагментації реалізації захисту даних в Європейському Союзі, оскільки основні положення GDPR є однаково обов'язковими для всіх контролерів даних, а дотримання цих положень забезпечується засобами правового захисту, передбаченими в цьому регламенті.

З іншого боку, що стосується мети забезпечення ефективного захисту суб'єктів даних щодо обробки їхніх персональних даних та ефективності основних положень GDPR, Суд зазначає, що хоча заява про забезпечення позову, подана конкурентом особи, що, як стверджується, є відповідальною за порушення законодавства про захист персональних даних, переслідує не цю мету, а мету забезпечення добросовісної конкуренції, факт залишається незмінним, що вона, безсумнівно, сприяє дотриманню цих положень, а отже, зміцненню прав суб'єктів даних та забезпеченню високого рівня їхнього захисту. Більше того, така заява про судову заборону, подана конкурентом, може виявитися, як і заява, подана асоціацією захисту прав споживачів, особливо ефективною для забезпечення такого захисту, оскільки вона здатна запобігти великій кількості порушень прав суб'єктів даних у зв'язку з обробкою їхніх персональних даних.³⁷

Суд вважає, що положення GDPR слід тлумачити як такі, що не виключають національне законодавство, яке, поряд із повноваженнями наглядових органів, відповідальних за моніторинг та забезпечення дотримання цього регламенту, та засобами правового захисту, доступними суб'єктам даних, надає конкурентам особи, що, як стверджується, є відповідальною за порушення законодавства про захист персональних даних, право порушувати справи проти цієї особи шляхом подання позову до цивільних судів за порушення цього регламенту та на підставі заборони недобросовісної комерційної практики.

По-друге, що стосується поняття «дані про стан здоров'я», Суд вважає, що це поняття охоплює дані, які клієнт вводить на онлайн-платформі, замовляючи лікарські засоби, що відпускаються тільки в аптеках. Ці дані здатні розкрити за допомогою інтелектуальної операції, що передбачає зіставлення або виснування, інформацію про стан здоров'я суб'єкта даних³⁸, якщо це замовлення передбачає встановлення зв'язку між лікарським засобом, його терапевтичними показаннями або застосуванням та фізичною особою, ідентифікованою або такою, що може бути ідентифікована за такими факторами, як ім'я цієї особи або адреса її доставки.

Більше того, Суд вважає, що в цьому контексті не має значення той факт, що продаж замовлених лікарських засобів не вимагає рецепта, а отже, вони можуть бути призначені не для клієнта, який робить замовлення, а для третіх осіб. Таким чином, якщо користувач онлайн-платформи передає персональні дані, замовляючи лікарські засоби, що відпускаються лише в аптеках, продаж яких не потребує рецепта, обробка цих даних оператором аптеки, яка продає ці лікарські засоби на цій онлайн-

³⁷ Див. з цього питання рішення від 28 квітня 2022 року, Meta Platforms Ireland (C-319/20, EU:C:2022:322, пп. 74 і 75).

³⁸ Стаття 4(1) GDPR.

платформі, повинна розглядатися як обробка даних, що стосуються здоров'я,³⁹ з огляду на те, що обробка цих даних здатна розкрити інформацію про стан здоров'я фізичної особи, незалежно від того, чи стосується ця інформація цього користувача або будь-якої іншої особи, для якої користувач робить замовлення.⁴⁰

Тлумачення, яке призвело б до диференціації залежно від типу відповідного лікарського засобу та від того, чи потребує його продаж рецепта, не відповідало б меті забезпечення високого рівня захисту основоположних прав і свобод фізичних осіб, зокрема їхнього приватного життя, у зв'язку з обробкою персональних даних, що їх стосуються, і не відповідало б меті забезпечення високого рівня захисту прав і свобод фізичних осіб, зокрема їхнього приватного життя, у зв'язку з обробкою персональних даних, що їх стосуються. Крім того, таке тлумачення суперечило б меті статті 8(1) Директиви 95/46 і статті 9(1) GDPR, а саме забезпечити посилений захист щодо обробки, яка через особливу чутливість оброблюваних даних може становити особливо серйозне втручання в основоположні права на повагу до приватного життя та на захист персональних даних.⁴¹ Тому інформація, яку клієнти вводять під час замовлення через інтернет-аптеку лікарських засобів, продаж яких не потребує рецепта, становить дані про стан здоров'я, навіть якщо лише з певним ступенем ймовірності, а не з абсолютною впевненістю, можна стверджувати, що ці лікарські засоби призначені саме для цих споживачів.

Суд додає, що не можна виключати, що навіть якщо такі лікарські засоби призначені для осіб, які не є споживачами, може бути можливим ідентифікувати цих осіб і зробити висновки про стан їхнього здоров'я. Це може мати місце, наприклад, у випадку, коли відповідні лікарські засоби доставляються не додому споживачу, який їх замовив, а на дім іншої особи, або коли, незалежно від адреси доставки, споживач у замовленні або в будь-якому повідомленні, пов'язаному із замовленням, посилається на іншу особу, яку можна ідентифікувати, наприклад, на члена сім'ї.

Зрештою, Суд зазначає, що той факт, що інформація, про яку йдеться, є даними про здоров'я, не перешкоджає її обробці, зокрема, в контексті управління службами та системами охорони здоров'я, якщо виконується одна з умов, викладених у цьому відношенні.⁴² По-перше, це може бути, зокрема, у випадку, коли суб'єкт даних дає чітку згоду на одну або кілька операцій з обробки цих персональних даних, конкретні характеристики та цілі яких були представлені йому або їй у точний, вичерпний і легко зрозумілий спосіб. По-друге, така обробка може бути дозволена, якщо вона необхідна для цілей надання медичної допомоги на підставі права ЄС або Держав-членів або відповідно до договору з медичним працівником.

³⁹ Стаття 8(1) Директиви 95/46 і стаття 9(1) GDPR.

⁴⁰ Див. з цього питання рішення від 04 липня 2023 року, *Meta Platforms and Others* (Загальні умови використання соціальної мережі) (C-252/21, EU:C:2023:537, п. 73).

⁴¹ Див. рішення від 01 серпня 2022 року, *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija* (C-184/20, EU:C:2022:601, п. 126 і наведену судову практику).

⁴² Умови, викладені в статті 8(2) Директиви 95/46 і статті 9(2) GDPR.

Рішення Суду справедливості ЄС (Перша Палата) від 4 жовтня 2024 року, Agentsia po vprisvaniyata, C-200/23

[Посилання на повний текст рішення](#)

Звернення за попереднім рішенням – Захист фізичних осіб щодо обробки персональних даних – Регламент (ЄС) 2016/679 – Публікація в комерційному реєстрі установчого документа компанії, що містить персональні дані – Директива (ЄС) 2017/1132 – Необов'язкові персональні дані – Відсутність згоди суб'єкта даних – Право на видалення – Нематеріальна шкода

На основі звернення за попереднім рішенням Вищого адміністративного суду (Varhoven administrativen sad, Болгарія) Суд справедливості ЄС ухвалив рішення щодо низки питань, що стосуються, по суті, співвідношення між положеннями права ЄС про розкриття документів компанії⁴³ і Загального регламенту про захист даних (GDPR)⁴⁴.

OL є членом товариства з обмеженою відповідальністю «Praven Shtit Konsulting OOD», що регулюється болгарським законодавством і яке було внесено до комерційного реєстру після подання установчого документу компанії. Цей документ було оприлюднено Агентством з питань реєстрації (Agentsia po vprisvaniyata, Болгарія) («Агентство») в тому вигляді, як його було подано, і він містить кілька пунктів персональних даних його учасників, включно з їхніми прізвищами, іменами, номерами документів, що посвідчують особу, адресами та підписами.

У 2021 році OL звернувся до Агентства з проханням видалити його персональні дані, що містилися в цьому документі. Відмова Агентства задовольнити цей запит стала предметом двох позовів OL, поданих до Адміністративного суду міста Добрич (Administrativen sad Dobrich, місто Добрич, Болгарія). Рішенням від 05 травня 2022 року цей суд зобов'язав Агентство виплатити OL компенсацію за нематеріальну шкоду відповідно до GDPR.⁴⁵ Агентство, яке не погодилося з цим рішенням, подало апеляцію з питань права до запитуючого суду.

З огляду на невпевненість щодо урівноваження, яке має бути встановлено між законодавством про право на захист персональних даних і законодавством, що гарантує розкриття інформації та доступ до певних корпоративних документів, національний суд передав питання на розгляд Суду справедливості ЄС для ухвалення попереднього рішення.

⁴³ Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2017/1132 від 14 червня 2017 року щодо деяких аспектів корпоративного права (OJ 2017, L 169, с. 46).

⁴⁴ Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) («GDPR»).

⁴⁵ Відповідно до статті 82 GDPR.

Висновки Суду

По-перше, що стосується обсягу добровільного розкриття інформації, включно з персональними даними, що містяться в корпоративних документах, Суд зазначає, що положення Директиви 2017/1132 про добровільне розкриття документів та інформації компанії⁴⁶ стосується лише їхніх перекладів, не посиляючись на їхній зміст. Так, воно не може тлумачитися як таке, що накладає будь-яке зобов'язання щодо розкриття даних, розкриття яких не передбачається ні іншими положеннями права ЄС, ні законодавством відповідної Держави-члена, але які відображені в документі, що підлягає обов'язковому розкриттю відповідно до цієї директиви.⁴⁷ Відповідно, це положення не накладає на Державу-члена зобов'язання дозволяти розкриття в комерційному реєстрі установчих документів компанії, що підлягають обов'язковому розкриттю відповідно до цієї директиви і містять персональні дані, крім мінімально необхідних персональних даних, розкриття яких не передбачено законодавством цієї Держави-члена.

По-друге, Суд зазначає, що орган, відповідальний за ведення комерційного реєстру Держави-члена, який публікує в ньому персональні дані, що містяться в установчому документі компанії, який підлягає обов'язковому розкриттю відповідно до Директиви 2017/1132 і передається в контексті заяви про реєстрацію компанії в цьому реєстрі, є одночасно «одержувачем» цих даних і, особливо в тій мірі, в якій він робить їх доступними для суспільства, «контролером» цих даних⁴⁸, навіть якщо цей документ містить персональні дані, що не вимагаються цією директивою або законодавством цієї Держави-члена.

У цьому контексті Суд зазначає, що відповідно до Директиви 2017/1132, саме Держави-члени повинні визначати, *inter alia*, які категорії інформації, що стосуються ідентифікації осіб, пов'язаних з компаніями, зокрема, які саме персональні дані, підлягають обов'язковому розкриттю відповідно до права ЄС.

Суд також зауважує, що, здійснюючи запис і зберігання персональних даних, отриманих у зв'язку із заявою про реєстрацію компанії в комерційному реєстрі Держави-члена, розкриваючи ці дані, за необхідності, на вимогу третіх осіб і публікуючи їх у національному бюлетені або в інший не менш ефективний спосіб, орган, відповідальний за ведення цього реєстру, здійснює обробку персональних даних, для яких він є «контролером». Ці види обробки персональних даних відрізняються від розкриття персональних даних, здійсненого заявником для цієї реєстрації та отриманого цим органом, і є наступними після розкриття персональних даних, отриманих цим органом. До того ж, цей орган здійснює їх одноосібно, відповідно до цілей і процедур, визначених Директивою 2017/1132 та законодавством Держави-члена, яка імплементує цю директиву.

⁴⁶ Стаття 21(2) Директиви 2017/1132.

⁴⁷ У відповідності зі статтею 14 Директиви 2017/1132.

⁴⁸ У розумінні статті 4(7) та статті 4(9) GDPR, відповідно.

По-третє, що стосується права на видалення, яке може бути доступне суб'єкту даних, Суд⁴⁹ насамперед розглядає підстави законності, під які може підпадати обробка його або її персональних даних.

Спочатку, щодо того, чи є така обробка необхідною для дотримання правового зобов'язання, що впливає із права ЄС або законодавства Держави-члена, якому підпорядковується контролер,⁵⁰ Суд зазначає, що Директива 2017/1132 не вимагає систематичної обробки всіх персональних даних, що містяться в акті, який підлягає обов'язковому розкриттю відповідно до цієї директиви. Навпаки, будь-яка обробка персональних даних, що здійснюється в контексті цієї директиви, повинна повністю відповідати вимогам, що впливають з GDPR. Таким чином, саме Держави-члени повинні забезпечити, щоб цілі правової визначеності та захисту інтересів третіх осіб, які переслідує Директива 2017/1132, узгоджувалися з правами, визначеними в GDPR.

Тому не можна стверджувати, що оприлюднення в Інтернеті в комерційному реєстрі персональних даних, які не вимагаються Директивою 2017/1132 або національним законодавством в рамках основного провадження, що містяться в установчому документі компанії, який підлягає обов'язковому розкриттю відповідно до цієї директиви і передається Агентству, виправдано вимогою забезпечити розкриття документів, зазначених у цій директиві, а отже, що таке оприлюднення є результатом правового зобов'язання, встановленого правом ЄС. На додаток, законність відповідної обробки за умови перевірки запитувачим судом, не ґрунтується на правовому зобов'язанні, встановленому національним законодавством.

По-друге, що стосується необхідності відповідної обробки для виконання завдання, що здійснюється в інтересах суспільства,⁵¹ Суд зазначає, що така обробка дійсно має місце при виконанні такого завдання. Однак, як видається, вона виходить за межі того, що є необхідним для досягнення переслідуваних цілей загального суспільного інтересу.

У зв'язку з цим Суд зазначає, що вимога збереження цілісності та достовірності корпоративних документів, – які підлягають обов'язковому оприлюдненню відповідно до Директиви 2017/1132, – що вимагає публікації цих документів у тій формі, в якій вони були надіслані до органів, відповідальних за ведення комерційного реєстру, не може систематично переважати над правом на захист персональних даних, якщо це не зробить цей захист суто ілюзорним.

Зокрема, ця вимога не може вимагати, щоб персональні дані, які не вимагаються Директивою 2017/1132 або національним законодавством, залишалися онлайн доступними в цьому реєстрі, якщо Агентство могло б саме скласти копію документа відповідної компанії з вилученням даних, які не вимагаються, передбаченого цим законодавством, з метою його оприлюднення.

⁴⁹ Відповідно до статті 17 GDPR.

⁵⁰ Підстава для законності, викладена в пункті (с) першого підпункту статті 6(1) GDPR.

⁵¹ Підстава для законності, викладена в пункті (е) першого підпункту статті 6(1) GDPR.

У другому випадку Суд зазначає, що якщо за результатами своєї оцінки запитуючий суд дійде висновку, що обробка, про яку йдеться, не є законною, то Агентство, як контролер, має видалити відповідні дані без зайвої затримки.

Проте, якщо цей суд дійде висновку, що така обробка дійсно необхідна для виконання завдання, яке здійснюється в інтересах суспільства, зокрема, якщо онлайн оприлюднення в комерційному реєстрі даних, які не вимагаються Директивою 2017/1132 або національним законодавством, є необхідним для уникнення затримки реєстрації відповідної компанії в інтересах захисту третіх осіб, необхідно буде перевірити, чи існують вагомі законні підстави, які можуть переважати над інтересами, правами та свободами суб'єкта даних, і відмовити у задоволенні запиту на видалення.⁵²

Так, Суд зазначає, що Директива 2017/1132 і GDPR повинні тлумачитися як такі, що виключають законодавство або практику Держави-члена, які призводять до того, що орган, відповідальний за ведення комерційного реєстру цієї Держави-члена, відмовляє у будь-якому запиті на видалення персональних даних, які не вимагаються цією директивою або законодавством цієї Держави-члена, що містяться в установчому документі компанії, опублікованому в цьому реєстрі, якщо копія цього документа, в якому ці дані були відредаговані, не була надана цьому органу, всупереч процесуальним правилам, викладеним у цьому законодавстві.

Зрештою, ухвалюючи рішення щодо режиму відповідальності за GDPR і, зокрема, щодо впливу в цьому контексті висновку, виданого наглядовим органом Держави-члена, Суд зазначає, що відповідно до GDPR⁵³ надання такого висновку належить до сфери консультативних повноважень наглядового органу, а не до його дозвільних повноважень. Більше того, використані терміни вказують на те, що цей висновок не є юридично обов'язковим відповідно до права ЄС. Таким чином, такий висновок сам по собі не може продемонструвати, що така шкода не пов'язана з контролером, а отже, не є достатнім для звільнення його від відповідальності за GDPR. А отже, такий висновок не є достатнім для звільнення від відповідальності органу, відповідального за ведення комерційного реєстру Держави-члена, який має статус контролера.

⁵² Відповідно до статті 17(1)(с) у поєднанні зі статтею 21(1) GDPR.

⁵³ Стаття 58(3)(b) GDPR.

2. Свобода пересування: свобода надання послуг

Рішення Суду справедливості ЄС (Перша Палата) від 4 жовтня 2024 року, Теспо*37, C-242/23

[Посилання на повний текст рішення](#)

Звернення за попереднім рішенням – Свобода надання послуг – Директива 2006/123/ЄС – Стаття 25(1) – Обмеження багатoproфільної діяльності – Регульована професія – Національне законодавство, що передбачає, за загальним правилом, несумісність спільного здійснення діяльності майнового брокера та управителя майна – Вимоги незалежності та неупередженості – Пропорційність обмеження – Наслідки закриття санкційної процедури розпочатої Європейською Комісією проти Держави-члена

У контексті спору стосовно загальної заборони на спільне здійснення суб'єктом господарювання брокерської діяльності та діяльності з управління майном Суд справедливості ЄС надав роз'яснення щодо умов, яким повинні відповідати обмеження на здійснення багатoproфільної діяльності регульованою професією, щоб вони були сумісними з Директивою 2006/123.⁵⁴

Теспо*37 є приватним підприємцем, який здійснює спільну діяльність з управління нерухомістю та брокерської діяльності як агент з нерухомості.

Враховуючи те, що спільне здійснення діяльності з управління майном та брокерської діяльності становило ситуацію несумісності в розумінні національного законодавства, Торгово-промислової, ремісничої та сільськогосподарської палати Болоньї (Camera di Commercio Industria Artigianato e Agricoltura di Bologna, Італія) прийняла рішення про заборону Теспо*37 здійснювати брокерську діяльність у сфері нерухомості.

Теспо*37 оскаржив це рішення в судах, у тому числі в Державній раді (Consiglio di Stato, Італія) – запитуючому суді, стверджуючи, зокрема, що заборона на суміщення видів діяльності, про які йде мова, порушує право ЄС. Зокрема, на його думку, національне законодавство, про яке йде мова, застосовується в загальний і абстрактний спосіб, в результаті чого діяльність майнового брокера завжди визнається несумісною з діяльністю з управління майном і виключає будь-яку оцінку ризику конфлікту інтересів в кожному конкретному випадку.

Запитуючий суд, який має сумніви щодо відповідності обмежень, встановлених цим законодавством, праву ЄС, поставив питання, зокрема, про те, чи виключає стаття 25(1) Директиви 2006/123 національне законодавство, яке передбачає, за загальним правилом, що діяльність з надання послуг з управління нерухомістю не може здійснюватися спільно з діяльністю з управління нерухомістю.

⁵⁴ Директива 2006/123/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 грудня 2006 року про послуги на внутрішньому ринку (ОJ 2006 L 376, с. 36).

Суд справедливості ЄС відповідає на це питання позитивно.

Висновки Суду

Дійшовши такого висновку, Суд, перш за все, встановив, що, накладаючи загальну заборону на спільне здійснення брокерської діяльності та діяльності з управління майном, національне законодавство, про яке йде мова, підпорядковує брокерську діяльність, яка є регульованою професією в Італії, вимогам, викладеним у першому підпункті статті 25(1) Директиви 2006/123.

Далі Суд зазначає, що для того, щоб гарантувати захист прав споживачів, Держави-члени можуть вживати заходів для забезпечення незалежності та неупередженості представників регульованих професій відповідно до пункту (а) другого підпункту статті 25(1) Директиви 2006/123.

У цьому випадку, оскільки брокер з нерухомості повинен бути третьою стороною щодо сторін операції з нерухомістю, очевидно, що заборона на спільне здійснення брокерської діяльності та діяльності з управління нерухомістю, що спрямована на запобігання ризику виникнення конфлікту інтересів, може, в принципі, розглядатися як така, що відповідає меті забезпечення незалежності та неупередженості регульованої професії, про яку йдеться.

Однак видається, що така загальна заборона виходить за межі того, що є необхідним і пропорційним для досягнення цієї мети.

Хоча не можна виключити можливість виникнення конфлікту інтересів, зокрема, коли діяльність з надання послуг з управління нерухомістю та з управління майном здійснюється щодо одного й того ж або подібного майна, такий ризик не обов'язково реалізується за всіх обставин, у результаті чого наявність такого конфлікту інтересів не може бути презюмована. До того ж, заходи, які менше обмежують свободу надання послуг, ніж загальна заборона на спільне здійснення цих двох видів діяльності, наприклад, заборона на спільне здійснення діяльності, обмежена ситуацією, коли йдеться про одне й те саме майно, або конкретні зобов'язання щодо прозорості та інформування про таку спільну діяльність, що супроводжуються оцінкою ex post компетентними професійними палатами, можуть дозволити забезпечити незалежність і неупередженість регульованої професії, про яку йде мова.

Наостанок Суд зазначає, що практичні труднощі, пов'язані з неможливістю перевірки відсутності конфлікту інтересів у кожній транзакції, коли брокерська діяльність і діяльність з управління майном здійснюються спільно щодо одного й того ж майна, не є непереборними. Договори купівлі-продажу дійсно можуть, наприклад, містити прямі застереження про те, що агент з нерухомості, діючи як брокер з нерухомості, не виконує одночасно роль управителя майна спільної власності, частиною якого є придбана будівля.

Огляд практики Суду справедливості Європейського Союзу. Рішення за листопад – грудень 2024 року. Відп. за вип.: Перший заступник керівника Апарату Верховного Суду, д-р юрид. наук Р. Ш. Бабанли. Опрацювання та переклад рішень: О. Ю. Тарасенко, Т. Р. Цибульська, І. Пушкар. Київ, 2025. – 38 с.

Застереження:

1. Огляд практики Суду справедливості Європейського Союзу підготовлено на матеріалах Бюлетенів Суду справедливості Європейського Союзу, розміщених на вебсайті:

https://curia.europa.eu/jcms/jcms/p1_3471594/en/

2. Переклад описів рішень є неофіційним та має на меті надати можливість загального ознайомлення із підходом Суду справедливості Європейського Союзу до вирішення правових проблем. Для повного розуміння суті висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним на вебресурсі Суду справедливості Європейського Союзу https://curia.europa.eu/jcms/jcms/p1_3471594/en/

3. Інформація має суто допоміжний та довідковий характер і не має на меті висвітлити суть усієї проблематики, яка вирішується відповідними судовими рішеннями.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 [@supremecourt_ua](https://www.instagram.com/supremecourt_ua)

 so.supreme.court.gov.ua